

1918

**Reintrarea României
în război**

Autor

Daniel Silviu Niculae

editura

Miidecărți

Bragadiru - 2018

CAPITOLUL I

SITUAȚIEI ARMATEI ȘI ȚĂRII LA 1 DECEMBRIE 1917 9

Capitolul II

LUPTELE DE LA TIGHINA 18/31 IANUARIE-19 IANUARIE/
1 FEBRUARIE 1918 18

Capitolul III

LUPTELE DE LA GALAȚI 7/20-9/22 IANUARIE 1918..... 30

Capitolul IV

SITUAȚIA POLITICĂ ȘI MILITARĂ GENERALĂ
LA REINTRAREA ROMÂNIEI ÎN RĂZBOI.
PRĂBUȘIREA MILITARĂ A PUTERILOR CENTRALE..... 43

Capitolul V

SITUAȚIA ARMATEI DE OCUPAȚIE ÎN ROMÂNIA DUPĂ
CAPITULAREA BULGARIEI 53

Capitolul VI

REINTRAREA ROMÂNIEI ÎN RĂZBOI 62

Capitolul VII

MOBILIZAREA A 2-A. ORDINEA DE BĂTAIE..... 70

Executarea mobilizării..... 78

Mobilizarea marilor unități 82

Intrarea trupelor române în teritoriul ocupat..... 87

Cooperarea aliaților cu România..... 92

Situația armatei de Dunăre în ajunul trecerii.....	94
Continuarea operațiunilor în Muntenia și Dobrogea	98
Retragerea armatei Mackensen din România	102
Unirea Bucovinei cu România	118
Operațiunile militare pentru ocuparea Bucovinei.....	122
Unirea Transilvaniei cu România	140
Situația politică și militară în Transilvania, de la prăbușirea monarhiei austro-ungare și până la unirea Transilvaniei cu Țara.....	151
Intrarea Regelui și a Reginei în capitală.....	166
În loc de încheiere.....	178

CAPITOLUL I

SITUAȚIEI ARMATEI ȘI ȚĂRII LA 1 DECEMBRIE 1917

Anul 1917, anul marilor bătălii și victorii românești – Mărăști (11/24 iulie-19 iulie/1 august), Mărășești (24 iulie/6 august-6/19 august) și Oituz (26 iulie/8 august-21 august/3 septembrie) – a fost umbrit de evenimentele politice din Rusia.

Este cunoscută cooperarea trupelor române care alcătuiau forțele Armatei II și Armata VI rusă pe frontul format din dispozitivul român situat între dealul Arșița Mocanului și satul Răcoasa, care măsoară aproximativ 30 de km, și dispozitivul rus între Răcoasa și Movilenii de Jos, pe o lungime de 50 de km, care a dus la victoriile atât de mult apreciate de aliați. Reprezentanții politici și militari din Antantă au fost profund impresionați de eroismul și spiritul de sacrificiu al soldatului român, atât de mult încercat încă din primele zile ale războiului.

Însă aceste rezultate extraordinare ale armatei române nu au putut fi exploatate în momentul în care aliații luau la cunoștință de tratativele pentru încheierea armistițiului propuse de Rusia Sovietică inamicului, cu alte cuvinte Puterilor Centrale. Semnat la 22 noiembrie/5 decembrie 1917 la Brest-Litovsk, condițiile armistițiului aveau să pună armata română în imposibilitatea de a continua lupta pe același front cu armata rusă.

Complet izolată, deoarece calea de legătură cu aliații din Occident era definitiv închisă, România, prin factorii săi politici decidenți, lua dureroasa hotărâre în ședința Consiliului de Miniștri din 4/17 decembrie 1917 de a începe, la rândul ei, tratativele pentru încheierea unui armistițiu cu Germania.

Discuțiile oficiale au început la 7/20 decembrie 1917, la Focșani, fiind finalizate la 9/22 decembrie 1917 cu încheierea Armistițiului și suspendarea ostilităților pe frontul din Moldova. Cu siguranță decizia a fost una foarte grea având la bază situația deosebită în care se afla România în acel moment, reflectată și în nota nr. 5369/1 decembrie 1917 elaborată de Biroul Operații din cadrul Marelui Cartier General pentru ministrul de Război.

Documentul avea în vedere constatările și aprecierile specialiștilor militari asupra situației armatei și Țării Românești la început de decembrie 1917. Nota evidențiază, în principiu, care era situația generală, politică și militară, soluțiile care se propuneau pentru problemele prezentate și concluziile care trebuiau trase.

Conform acestui document, *„situația generală era tragică, cauzată de starea economică din țară; poporul și chiar Armata erau amenințate de foamete. Mizeria fiziologică care domnea peste tot și lipsa de mijloace făceau ca populația să fie la completa discreție a celor mai grozave epidemii. Mortalitatea printre copii a atins un procent de 60%, iar tifosul exantematic a reapărut. Regele, Guvernul și poporul trăiau sub teroare. Provocatorii și conducătorii anarhiei ruse fac toate eforturile pentru a antrena și această țară în prăpastia în care l-au aruncat pe soldatul și țăranul rus. Moldova a fost, era și continua a fi devastată de soldații ruși care, izolați și chiar organizați în bande, furau, omorau și distrugeau, fără rușine sau teamă de răspundere. Toate aceste crime odioase s-au petrecut pe o scară din ce în ce mai întinsă ziua și noaptea, fără milă sau teamă de păcat, sub ochii șefilor lor, ai aliaților și ai autorităților noastre neputincioase. Din această cauză ultima și modesta noastră avuție națională – vite, mașini agricole, mine, căi ferate, fabrici și gospodării – era pe cale a fi complet distrusă. În sfârșit, ce este mai mult, populația este insultată, brutalizată și terorizată, iar mamele, soțiile și surorile soldaților noștri dezonorate. Acesta fiind fără îndoială, aspectul real și adevărat sub care se prezintă astăzi situația noastră generală, este surprinzătoare abnegația și devotamentul acestui popor care, cu toate aceste suferințe și umilințe, continuă încă a tolera, a răbda și a se resemna. În aceste condiții, mă întreb, care alt popor n-ar fi întors încă spatele la inamic, iar arma, pumnii și dinții în contra bunului și mărinimosului său aliat?”*¹.

1 Arhivele Militare Române (în continuare A.M.R.), Fond Marele Cartier General, dosar nr. crt. 2185/1916, ff. 283-285.

În ceea ce privește situația politică, aceasta era considerată *indescriptibilă*. Autorii documentului își puneau întrebarea dacă cunoștea „cineva în lungul curs al vremurilor un individ, o țară, un popor care să se fi găsit cândva în situația noastră de azi și care să fi trăit o clipă măcar grijile, durerile, decepțiile și umilințele pe care poporul român le trăiește din ziua intrării sale în război și mai cu seamă din ziua izbucnirii Revoluției Rusești? Există oare în istoria lunii o singură pagină care să fie atât de neagră ca aceea pe care poporul român o scrie astăzi cu sângele său? Desigur că nu! Totuși, oricât de dureroase și oricât de grele sunt zilele ce trăim, speranțele noastre sunt și vor rămâne intacte orice s-ar mai întâmpla. Luptăm pentru triumful libertății și al dreptății. Luptăm pentru cucerirea a 130 441 km² locuiți de peste 4 000 000 de români care de mai bine de o mie de ani trăiesc în umilință și sub jugul celei mai negre dintre sclavii. Luptăm pentru răzbunarea martirilor și morților noștri. Iată de ce cauza aliaților noștri a fost, este și va rămâne în primul rând propria noastră cauză. Iată pentru ce ziua când Anglia și Franța s-au hotărât să ridice mânușa ce li s-a aruncat, toți românii, fără excepție și fără deosebire, din toate stările și toate clasele, s-au ridicat într-un singur glas și au strigat cu tărie și din convingere: „Acum ori niciodată!”².

Argumentele autorilor erau completate cu mențiunea privind România, „țară mică, săracă, nepregătită militar și, mai presus de toate, și izolată, avea un suflet – o forță morală – dar nu reprezenta o putere reală decât dacă ar fi fost întrebuițată cu energie, cu iuțeală și numai la momentul oportun. Altfel era menită să fie repede anihilată și chiar distrusă. În contra acestei evidențe, Armata Română intră în război într-un moment pe care n-a avut libertatea să și-l aleagă și care i-a fost impus de dușman. Tratatul de alianță nefiind respectat iar ajutorul direct și indirect promis de aliați nevenind la timp, după un marș victorios de scurtă durată, Armata Română, complet izolată, este nevoită să se retragă pentru a apăra la frontieră teritoriul național. După 2 luni de rezistență eroică în contra unui inamic superior ca număr, înzestrat cu ultimele mijloace de luptă și cu o experiență îndelungată, trupele noastre bătute, obosite și dezorganizate sunt nevoite să cedeze munții și să deschidă dușmanului larg porțile Țării. O ultimă și eroică sfortare, făcută cu forțele adunate și organizate în grabă, mare parte armate cu puști pe care nu le cunoșteau, este zdrobită pe Neajlov, la vest de București unde, ca și în

2 Ibidem.

Dobrogea, bătălia pe trei sferturi câștigată se pierde din cauza unei îndeajuns de cunoscute și odioase trădări. După această ultimă și supremă încercare, făcută cu scopul de a asigura retragerea armatelor care operau în munți, de a salva onoarea și Țara, a început pe un timp îngrozitor, printr-o regiune lipsită de drumuri, de aprovizionare și de sate, cea mai dificilă și dureroasă dintre operațiuni”³.

Cu privire la retragerea trupelor române, autorii ne prezintă un tablou crud dar adevărat. Soldații români dezbrăcați, dezarmați, dezorganizați, zdrobiți de oboseală și de foame s-au retras înapoia frontului și, de aici, în nordul Moldovei unde, pe lângă lipsa de hrană și adăpost, îi așteptau: un ger cumplit, tifosul exantematic, neîncrederea, desconsiderarea și chiar disprețul propriilor lor aliați – fiindcă foarte puțini au fost aceia care au căutat să-și explice cauzele care au provocat această stare de fapt.

În aceste condiții, conform documentului: „ *soldatul și ofițerul român, nepierzând curajul și încrederea, au îndurat toate cu resemnare s-au pregătit în taină, iar la Mărășești s-au răzbunat. Astăzi Armata Română există, reprezintă o forță și, fiind setoasă de răzbunare, nu are altă dorință decât de a omori și muri. O fatalitate crudă, fără precedent în istorie, n-a încetat însă de a urmări de aproape acest atât de încercat popor. Barca noastră plutește astăzi pe o mare îngrozitoare și este complet la discreția vânturilor și a valurilor. Pentru noi nu există, în situația actuală, un port de refugiu. Nu avem o linie de retragere. Nu există scăpare. Aliații sunt departe! În astfel de condiții, oricât de înțelept, de energic, de vânjos și de perseverent ar fi cârmaciul, barca nu poate fi condusă. Lumea întregă este cu noi și cu toate acestea nimeni nu ne poate ajuta. Numai un miracol ne poate scăpa. Sau marea se liniștește imediat – pacea generală, ceea ce este imposibil – sau un port de scăpare apare la orizont – Rusia toată sau numai Rusia de sud se redeșteaptă, ceea ce iarăși este aproape imposibil. Aceasta este situația noastră politică. Totuși, oricât de mari ar fi suferințele și oricât de neînvins greutățile, arma nu trebuie aruncată din mână. Salvarea noastră și triumful cauzei stă numai în răbdare, suferință și, mai ales, perseverență”.*

Referitor la situația militară, autorii subliniau ceea ce era deja evident, faptul că era *dezastruoasă*. Cauzele erau multiple, însă pericolul în care se afla România, înconjurată din toate părțile de inamici, îi îngrijora pe

3 Ibidem.

„Respect pentru băieții și călăreții militari care au conceput nota. Conform acestora: „dintre toți, cei mai de temut sunt rușii fiindcă, deși aliați, se poartă cu noi mai rău ca inamicii și nu pot fi tratați ca inamici, fiindcă sunt încă aliații noștri; Fără nicio speranță în posibilitatea celui mai mic ajutor, fără niciun loc de refugiu, fără linii de retragere, fără depozite de hrană și de muniții și, în sfârșit, fără bani, fără adăpost și fără a avea puțință de a-și procura echipamentul a cărui lipsă nu va întârzia a se resimți din primele zile ale retragerii. Având în față și în coastă inamici, iar, în perspectivă, în spate, groază, ger și întuneric, Armata Română se găsește astfel într-o situație necunoscută până acum în istoria militară. 1812 se va repeta. Astfel se prezintă problema militară pe care Comandamentul Suprem Român este chemat să o rezolve, să-i găsească soluția cea mai rațională și să o aplice cu cea mai mare energie”⁴.

Soluțiile propuse de autori erau „teoretic multe, cu adevărat practice niciuna. Așadar, având în vedere dezorganizarea mereu crescândă care tinde a descompune complet Armata Rusă, anarhia teribilă care domnește în Rusia, depărtarea și, deci, neputința aliaților de a ne da imediat un sprijin direct și real, problema noastră politico-militară nu poate fi rezolvată decât printr-una din următoarele soluții: 1. O pace separată, fără autorizația și consimțământul categoric și leal al aliaților. În opinia acestora avantajele erau că: „Salvăm pentru moment poate existența și independența țării; salvăm armata și materialul de război; salvăm ultima noastră avuție, vitele și căile ferate; cu ajutorul trupelor vom putea organiza în lungul liniilor de retragere ale Armatelor Ruse puternice și numeroase posturi pentru a împiedica pe ruși, în mersul lor către Prut, să mai distrugă ce a mai rămas de distrus; scoatem cu un moment mai devreme de sub dominația străină, fără a micșora suferințele populației, teritoriul ocupat și ne putem pregăti pentru a face față evenimentelor care pot urma după încheierea păcii generale”. În privința dezavantajelor, analiza specialiștilor arăta că: „După cum am părăsit pe cei cu care, împotriva voinței noastre, eram aliați în timp de pace, părăsim tocmai în momentul când avem mai multă nevoie de ei pe aliații noștri adevărați. Această părăsire poate fi calificată de trădare și, ca atare, poporul, Țara și generațiile viitoare vor suferi consecințele acestui act odios care ne descalifică pentru totdeauna și ne ridică dreptul de a aspira la libertate, independență și întregirea neamului. Fapta aceasta va apăsa amarnic asupra noastră în toate

4 Ibidem.

veacurile viitoare și ne va atrage desigur ura și blestemul urmașilor noștri. Sacrificiile de tot felul – în oameni, morale și materiale – făcute până acum vor rămânea inutile. În loc să ne realizăm visul pe care îl urmărim și pentru care luptăm de veacuri, ne vom micșora. Cu alte cuvinte, în loc să ne întregim și să dăm tuturor fraților noștri puțința de a respira și trăi în libertate, din contră, pe câteva zeci sau sute de mii din copii acestei nefericite Țări îi așteaptă trista și nenorocita soartă de a trece într-o neagră sclavie, unde vor trebui din cauza nebărbăției, nevredniciei și egoismului generației actuale, să trăiască ultimele lor zile, sub călcâiul murdar al unor dușmani odioși și brutali. Suntem complet la discreția adversarilor care ne vor impune, desigur, condiții dureroase și umilitoare – cedări teritoriale și concesiile militare și economice. Viitorul politic, militar și economic al Țării e complet compromis. Între o Bulgaria și o Ungarie Mare, și lipsită de aliați, România nu va putea trăi. Chiar dacă inamicul ne va pune condiții acceptabile, nu trebuie să se piardă din vedere că, a doua zi după ce va fi complet victorios, va căuta sau inventa orice pretext pentru a ne impune condițiile pe care le va dori și la care acum se abține, neavând completa libertate de acțiune. În sfârșit, fără sprijinul actualilor noștri aliați, complet izolată și înconjurată de inamici, Țara va fi lipsită de mijloace și, deci, în imposibilitate de a acoperi cheltuielile în care s-a angajat. Viața poporului va fi foarte grea și progresul compromis. În astfel de condiții o mișcare sângeroasă internă nu numai că nu este exclusă, dar va fi chiar probabilă. În fața acestor inconveniente și cu o astfel de perspectivă se naște întrebarea dacă în asemenea condiții se poate găsi omul sau Guvernul care să-și ia răspunderea încheierii unei păcii pe deasupra și în contra voinței poporului, armatei și aliaților noștri. 2. Aliații, din propria lor inițiativă, în mod sincer și loial, ne consideră dezlegați de îndatoririle ce avem față de ei, fără a se considera dezlegați de ale lor față de noi și, deci, ne vor autoriza a face pace separată. În cazul când aliații sunt convinși că anarhia a dezorganizat într-atâta Rusia încât armata sa nu mai poate aduce cauzei comune niciun serviciu militar direct sau indirect, măsura se impune”⁵.

Documentul prezentat factorilor de decizie politici români evidențiază faptul că: „a duce Armata Română în mijlocul anarhiei rusești, fără un scop determinat și fără a avea siguranța că va mai putea aduce într-adevăr un serviciu real, ar fi inutil și neuman. În concluzie, a ne autoriza să încheiem o

5 Ibidem.

*pace separată în cazul când sunt convinși că pe Armata Rusă nu se mai poate conta și că actuala stare de lucruri nu poate fi repede și la timp îmbunătățită. În acest din urmă caz, cauza, interesele și aspirațiile României nemaiputând fi susținute de propriile forțe, vor fi complet încredințate aliaților noștri, iar nouă nu ne rămâne altceva de făcut decât să așteptăm totul de la cavalerismul și spiritul lor de dreptate*⁶. Din punct de vedere pur românesc, acest mod de a rezolva problema noastră prezintă toate avantajele fără a prezenta și inconvenientele atribuite primei soluții privind situația Moldovei și acțiunile bandelor rusești.

Capitularea, a treia soluție, „era considerată o crimă. Am pierde totul și chiar onoarea. Fiind cea mai odioasă dintre soluții, nu găsec puterea de a o examina. Sunt convinși însă că nu se va găsi omul care să gândească a îndrăzni să o propună fiindcă nu va putea să o impună”. A patra soluție prevăzută era: *Dispersarea armatei după ce va apăra pas cu pas teritoriul național, conform căreia: „operația se va putea executa pe teritoriul național, în Basarabia sau la Est de Nistru, în caz când se va aplica soluția discutată ipotetic privind retragerea Armatei Române peste Prut. Avantaje. Unul singur. Se salvează onoarea. Inconveniente. Țara întregă va cădea sub dominația străină. România va înceta pentru un timp mai mult sau mai puțin îndelungat să trăiască ca țară liberă. Avuția noastră națională va cădea toată în mâna dușmanului. Moldova va fi complet devastată; populația ei va retrăi, chiar pe o scară mai întinsă, timpurile lui Attila; tot materialul nostru de război va fi distrus sau va cădea în mâinile inamicului. La încheierea păcii, România va fi la discreția tuturor și, în special, a bulgarilor și ungarilor. Fără armată vom fi nevoiți a primi condițiile celui dintâi venit și să suferim orice umilință. Căile ferate și în special materialul rulant vor fi pierdute. Viața socială și economică nu va putea să-și reia cursul. Implicit țara va regreta. Munca de 50 ani a unui popor întreg va fi distrusă și, în sfârșit, Regele, Guvernul și căpeteniile oștirii vor trebui, poate pentru totdeauna, să părăsească armata și Țara. Aceasta este perspectiva care ne așteaptă și situația la care va trebui să ajungem în cazul când aliații nu ne vor autoriza să încheiem pacea separată și în Rusia nu vom putea să mergem*⁷.

6 Ibidem.

7 Ibidem.

Libris

Respe

Retragerea prevăzută peste Prut și chiar la est de Nistru, propunere cu numărul 5, era: „soluția cea mai ostășească, cea mai onorabilă și cea mai indicată în cazul când: existența armatei este din toate punctele de vedere asigurată și, odată în Rusia, Armata Română ar mai putea continua să lupte pentru cauza ei și a aliaților săi. Onoarea și armata ar fi salvate. Soldatul român va avea dreptul și mândria să pretindă că a îndeplinit visul lui de totdeauna numai cu propriul său sânge, iar țării acesteia nu i se va mai putea contesta, fără a se face o crimă, niciuna din dreptele revendicări la care aspiră și pentru care a îndurat și îndură cele mai dureroase lovituri. Prin urmare, oricât de mari vor fi suferințele acelor care se vor găsi de ambele părți ale baricadei – ale celor care rămân în spatele inamicului și ale acelor care ar avea de luptat cu inamicul, cu gerul, cu chinurile de tot felul și poate chiar cu aceia cărora le-au cerut o ospitalitate forțată – aceasta este soluția pe care o impun interesele noastre militare și politice”⁸.

Concluziile lucrătorilor Biroului Operații erau că: „Sunt inadmisibile soluțiile privind o pace separată fără autorizația și consimțământul categoric și loial al aliaților și Capitularrea. Se poate aplica soluția a doua, adică pacea separată, în cazul când aliații solidari cu noi își iau angajamentul formal că ne vor respecta toate drepturile noastre. Totuși această soluție nu poate fi adoptată decât numai dacă condițiile inamicului vor fi acceptabile. În caz contrar, cel mai bătrân și unul dintre cei mai mari din străbunii noștri ne-a arătat cum trebuie să moară un Rege, un popor și un soldat atunci când ultima lui speranță este pierdută și îl așteaptă umilința. Se poate aplica soluția a patra – dispersarea armatei după ce va apăra pas cu pas teritoriul național – în cazul când nu este cu puțință a aplica soluția a cincea – retragerea peste Prut și chiar la est de Nistru – și aliații își iau atât angajamentul arătat la punctul 2 privind soluțiile preconizate, cât și pe acela de a ne procura imediat după încheierea păcii tot materialul de război și de cale ferată distrus. În sfârșit, soluția a cincea este cea mai indicată din punctul de vedere politic și militar în cazul când existența armatei în Rusia este asigurată și prezența ei acolo poate fi într-adevăr folositoare scopului urmărit. Altfel va fi un sacrificiu inutil și nu rămâne rațională decât soluția a doua”⁹.

8 Ibidem.

9 Ibidem.

Aceasta era situația României la momentul primelor operațiuni militare din Basarabia pentru cucerirea Tighinei 18/31 ianuarie-19 ianuarie/1 februarie 1918 și Galațiului, pe care le vom prezenta în continuare, precum și la data semnării Tratatului Preliminar de la Buftea din 20 februarie/5 martie 1918, care prevedea cedarea Dobrogei, rectificarea frontierei cu Austro-Ungaria, precum și demobilizarea a cel puțin 8 divizii din armata proprie.

Capitolul II

LUPTELE DE LA TIGHINA 18/31 IANUARIE-19 IANUARIE/ 1 FEBRUARIE 1918

Pe parcursul a nouă luni, februarie-octombrie 1917, Rusia Imperială, cuprinsă de revoluție, devenise un factor generator de haos politic și militar regional. Situația instabilă înainte și după revoluția bolșevică a dat naștere unor puternice mișcări pentru afirmarea identității naționale și organizarea, pe principiul autodeterminării, a unor entități statale proprii, naționale.

În cei peste 100 de ani de dominație rusească, Basarabia suferise un proces de rusificare dur, care însă nu reușise să stingă dorința românilor, care reprezentau aproape 70 % din populație, de a fi autonomi față de Rusia și de a se uni cu Patria Mamă, România. Pentru atingerea acestui deziderat, românii basarabeni, înțelegând dificultatea Rusiei de a gestiona evenimentele devastatoare care aveau loc pe teritoriul ei, au început să se organizeze din punct de vedere politic în vederea susținerii unei organizări autonome din punct de vedere administrativ, economic, militar și chiar religios a Basarabiei. În aprilie 1917 a luat naștere Partidul Național Moldovenesc, iar în august 1917 Partidul Național Țărănesc din Basarabia; ambele formațiuni politice au susținut interesele românilor basarabeni. Unitatea de voință a acestor partide a dat primul test de rezistență în vara anului 1917 când Ucraina, constituindu-se ca republică independentă față de Rusia, a ridicat pretenții teritoriale față de Basarabia, respinse de „Romcedorul” bolșevic (Comitetul Frontului Rusesc din România, Marea Neagră și Odessa).